

ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA V PRAZE
PROVOZNĚ EKONOMICKÁ FAKULTA

Katedra humanitních věd

Globalizace a její dopady na sociální životy lidí

Autor práce: Mlada Komárková

Vedoucí práce: PhDr. Michal Lošťák, Ph.D.

© Praha 2006

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Mlada Komárková

obor Podnikání a administrativa

Vedoucí katedry Vám ve smyslu Studijního a zkušebního řádu ČZU v Praze
čl. 16 určuje tuto bakalářskou práci.

Název tématu: **Globalizace a její dopady na sociální životy lidí**

Struktura bakalářské práce:

1. Úvod
2. Cíl práce a metodika
3. Pojetí globalizace v odborné literatuře
4. Klady a zápory globalizace podle odborné literatury
5. Hromadné sdělovací prostředky a jejich úloha v globálním světě
6. Empirická sonda
7. Závěr
8. Seznam literatury
9. Přílohy

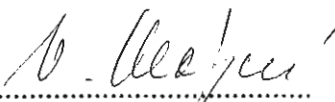
Rozsah původní zprávy: 30 - 40 stran

Seznam odborné literatury:

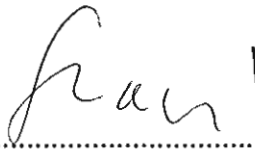
- Bauman, Z. 1999. Globalizace. (Důsledky pro člověka). Praha: Mladá fronta.
Bauman, Z. 2002. Tekutá modernita. Praha: Mladá fronta.
Cihelková, E., Křížková, J., Kunešová, H., Martinčík, D. 2002. Světová ekonomika – nové jevy a perspektivy. Praha: C.H.Beck.
Ehl, M. 2001. Globalizace pro a proti. Praha: Academia.
Giddens, A. 1989. Sociology. Polity Press.
Giddens, A. 2000. Unikající svět. Praha: SLON.
Jeníček, V. (2002). Globalizace světového hospodářství. Praha: C.H. Beck.
Meziřícký, V. (ed). 2003. Globalizace. Praha: Portál.
Sborníky příspěvků z konference PEF ČZU „Agrární perpektivy IX“ (2000), „Agrární perpektivy X!“ (2001). PEF ČZU Praha: CD-ROM.
Velký sociologický slovník. 1996. Praha: Karolinum.

Vedoucí bakalářské práce: **PhDr. Michal Lošťák, Ph.D.**

Termín odevzdání bakalářské práce: červen 2006

.....
Vedoucí katedry

.....
Děkan

V Praze dne: 6.12.2005

Prohlášení

Prohlašuji, že bakalářskou práci na téma „Globalizace a její dopady na sociální životy lidí“ jsem vypracovala samostatně a použitou literaturu uvádím v přiloženém seznamu literatury.

V Praze dne 26. 11. 2006

Mlada Komárková

Poděkování

Velmi ráda bych tímto poděkovala vedoucímu mé bakalářské práce PhDr. Michalu Lošťákovi, Ph.D. za odborné vedení při vypracovávání, za věcné připomínky a vynaložený čas.

Praha 2006

Mlada Komárková

Globalizace a její dopady na sociální životy lidí
Globalization and its impacts on human lives

Souhrn

Globalizace je neodvratitelný proces, který se dotýká nás všech, a to bez rozdílu. Za jednoho z mnoha činitelů tohoto procesu jsou považovány hromadné sdělovací prostředky, z nichž mnohé představují globální masová média, která jsou fenoménem konce 20. století, a kterými se v této práci zabývám.

Ve vybraných denících (Mladá fronta DNES a Hospodářské noviny) byla provedena metoda obsahové analýzy, jejíž cílem bylo zjistit jak na globalizaci (globalizační témata) nahlíží tyto vybrané deníky. Ty byly hodnoceny ve dvou kategoriích - z hlediska popisu v teoretické části (politické, ekonomické, sociální a ekologické) a z hlediska hodnocení globalizace (kladné či záporné). V souladu s podstatou obsahové analýzy, šlo také o to zjistit, jak velkou plochu mají (v cm²) dané články a jak velká je celková plocha ve vybraných denících. Procentickým poměrem celkového obsahu k obsahu článkům týkající se globalizace bylo zjištěno, jak velká pozornost je tomuto tématu věnována oproti tématům jiným (ta nebyla specifikována, ale jsou chápána jako všechna jiná než ta o globalizaci), a jaké budou pravděpodobně dopady na čtenáře.

Z výsledků šetření vyplývá, že globalizací a jejími tématy se zabývají více Hospodářské noviny než Mladá fronta DNES. Věnují ji téměř polovinu z celkového rozsahu, MF DNES necelou třetinu. Hospodářské noviny také hodnotí globalizaci spíše kladně. U MF DNES je tomu naopak, ta ji vidí spíše záporně.

Na základě výše uvedených výsledků lze usuzovat, že lidé globalizaci vnímají nejen kladně, ale i záporně, a to vlivem hromadných sdělovacích prostředků. Potvrzení nebo vyvrácení této hypotézy by bylo náplní dalšího komplexnějšího výzkumu kvantitativního typu – dotazníkového šetření.

Summary

Globalization is an inevitable process which touches all of us without any difference. The media represent one of a lot of other aspects of this process. Some of the mentioned media are what is known as global mass media which are the phenomenon of the 20th century and which I am writing about within the frame of this report.

On the basis of the investigation results, which was carried out by means of a content analysis in chosen journals – Mladá fronta DNES and Hospodářské noviny, there was an effort to find out which is these journals point of view on globalization (globalization topics). The journals were evaluated from two aspects – the first is description of theory (political, economical, social and ecological), and the second is evaluation of globalization (positive, negative).

In keeping with the content analysis it was important to find out as well how big (in cm²) are the given articles and how large is the total extent in the chosen journals. By means of the percentage rate of the whole content towards the articles content concerning the globalization was found out, how big attention is paid to this subject compared to the other ones (the other topics were not specified, but are considered as all the others than those on globalization). Probably impacts on readers were studied as well.

On the basis of the investigation it appears that Hospodářské noviny rather than Mladá Fronta DNES deal with globalization and its topics. These two journals have already devoted nearly a half of the total content, MF DNES less than third of it. Hospodářské noviny evaluates also the globalization rather positively. In case of MF DNES it is on the contrary – MF DNES evaluates the globalization negatively.

On the basis of the above mentioned results it can be said, that people perceive the globalization not only positively, but also negatively, and this especially

because of the impact of mass media. Confirmation or negation of this hypothesis would be the contents of other, more complex investigation of quantity character – questionnaire investigation.

Klíčová slova

Globalizace, hromadné sdělovací prostředky, noviny, televize, internet, obsahová analýza.

Key words

Globalization, media, newspaper (press, journals), television, internet, content analysis.

OBSAH

1. ÚVOD.....	11
2. CÍL PRÁCE A METODIKA	13
3. POJETÍ GLOBALIZACE V ODBORNÉ LITERATUŘE	15
3.1 GLOBALIZACE A JEJÍ KONTEXT	16
4. KLADY A ZÁPORY GLOBALIZACE PODLE ODBORNÉ LITERATURY.....	19
5. HROMADNÉ SDĚLOVACÍ PROSTŘEDKY (MASOVÁ KOMUNIKACE) A JEJICH ÚLOHA V GLOBÁLNÍM SVĚTĚ	21
5.1 VZNIK A VÝVOJ MASOVÝCH MÉDIÍ	24
5.1.1 <i>Noviny</i>	24
5.1.2 <i>Televize</i>	25
5.1.3 <i>Internet</i>	26
6. EMPIRICKÁ SONDA.....	29
6.1 POPIS OBJEKTŮ VÝZKUMU	29
6.1.1 <i>Profil Mladé fronty DNES</i>	29
6.1.2 <i>Profil Hospodářských novin</i>	31
6.2 METODA OBSAHOVÉ ANALÝZY A JEJÍ VYUŽITÍ PŘI SBĚRU DAT	32
6.3 VÝSLEDKY ŠETŘENÍ	34
7. ZÁVĚR	37
8. SEZNAM LITERATURY	39
9. PŘÍLOHY	41
PŘÍLOHA Č. 1.....	41
<i>Graf č. 1: Grafické vyjádření podílů jednotlivých hledisek na celkovém obsahu</i>	41
<i>Graf č. 2: Grafické vyjádření podílů jednotlivých hledisek na celkovém obsahu</i>	41
PŘÍLOHA Č. 2.....	42

1. Úvod

V dnešní době se velmi často setkáváme s pojmem globalizace. Řada lidí jej užívá, aniž by dokázala detailně vysvětlit co tento termín znamená. Tato skutečnost ještě nemusí být nutně důkazem, že by lidé vůbec nevěděli, co může globalizace představovat, ale v jejich problémech s porozuměním tomuto procesu se může odrážet jeho komplexita a širokost. Například posoudit otázku, zda dopady globalizace jsou v jejích případech kladné či záporné, je nesmírně obtížné a závisí na kontextu posuzování. Využívat internetové technologie a moci komunikovat okamžitě s někým, kdo je zrovna na druhé straně světa, může být považováno za kladnou stránku globalizace. Sdělovat však takovému člověku skutečnost, že v místě, odkud tuto informace přináším, právě přišlo o práci 1000 lidí (a mezi nimi i členové mé rodiny), protože nadnárodní firma zde zavřela svou pobočku a přesunula výrobu do Asie, již pro dotyčné kladnou stránkou globalizace zřejmě nebude.

Do procesu globalizace neodmyslitelně patří hromadné sdělovací či komunikační prostředky, kterými se tato práce bude zabývat a které v minulém století prošly tak obrovským vývojem a to od novin a rozhlasu přes různé typy časopisů, televizních programů až po internet. Propojení globalizace a hromadných sdělovacích prostředků je patrné z několika pohledů. Především hromadné sdělovací prostředky jsou považovány za jednoho z činitelů globalizace (Riegel, 2001). Hromadné sdělovací prostředky mohou překlenovat různé lokality a přispívat ke vzniku globálního prostoru. Ví se také, že tyto prostředky mohou mít vliv i na ekonomické a sociální procesy, a to v závislosti na způsobu, jak o nich informují. Tyto skutečnosti nakonec budou reflektovány i v této práci a tvoří její východiska.

Globalizace je téma aktuální, protože se stále více promítá do našich životů. Zabývá se jí řada sociologů, ekonomů i jiných vědců, diskutuje se o ní ve všech médiích, ale stále více a více se s ní lidé setkávají ve svých každodenních životech (stačí například připomenout nedávný případ, kdy firma Philips uzavřela svou výrobu v Hranicích na Moravě). Představitelé duchovní kultury, vědci, filozofové, umělci, teologové začínají tuto situaci reflektovat od konce 19. století. Pokusy o přesné vědecké vymezení globalizace se však objevují v podstatě až v druhé polovině minulého století (Lehmannová, 2003) a jejich boom je možno datovat do konce 20. století.

Hromadné sdělovací prostředky, z nichž mnohé představují globální masová média jsou fenoménem konce 20. století, a proto bych se jimi chtěla ve své práci zabývat. Zajímá mne, jak jeden z prostředků masmediální komunikace – noviny – může ovlivňovat chápání pojetí globalizace. Můžeme totiž vycházet z předpokladu, že to, jak noviny o globalizaci referují, se odráží i na ekonomických či dalších aktivitách lidí. Jak píše ekonom L. Mlčoch (Mlčoch 1997: 16): „způsob racionalizace tohoto světa, jeho explanace a interpretace, jakož i ospravedlnění (legitimace moci, institucí apod.), to vše hluboce ovlivňuje vnímání lidí a skrze ně i výši transakčních nákladů ve společnosti.“ Ve smyslu těchto slov se lze také domnívat, že to jak lidé vnímají a interpretují globalizaci ovlivňuje i jejich aktivity (činí je více či méně transakčně nákladnými). A na způsobech naší „racionalizace světa“ se podílejí různí agenti socializace, kam lze zařadit i hromadné sdělovací prostředky (Hudečková, Lošťák 2000) .

2. Cíl práce a metodika

Cílem této bakalářské práce je na základě obsahové analýzy vybraných hromadných sdělovacích prostředků ukázat, jaké jsou kladné, ale i záporné dopady globalizace či, lépe a přesněji řečeno, jak jsou ve sledovaných periodikách hodnoceny dopady globalizace z hlediska jejích přínosů. Na tomto základě bude také možno usuzovat, jak analyzované noviny přispívají k pochopení tohoto pojmu.

Tato práce nejprve představí, jak je na globalizaci nazíráno a jak je chápána různými autory v různých disciplínách. Tato analýza utvoří jakýsi konceptuální rámec, který může být využit v další práci, především pokud jde o charakteristiky globalizace. Následně již tato práce přikročí k naplňování svého vlastního cíle. Na konkrétním příkladě dvou novin, Hospodářských novin a Mladé fronty DNES, bude tato práce zjišťovat, do jaké míry se tyto konkrétní hromadné sdělovací prostředky (tj. zmíněné noviny) zabývají globalizací a jak velká pozornost je tomuto procesu v těchto novinách věnována a jak je v nich globalizace hodnocena. Protože noviny mají vliv na své čtenáře (Giddens, 1999), můžeme také na základě výsledků obsahové analýzy těchto novin usuzovat, jak mohou globalizaci chápat a co si pod ní představují (zda a jak vnímají její klady a zápory) jejich čtenáři. Je možno také usuzovat o tom, jak přibližování globalizace těmito novinami utváří její vnímání ve společnosti a co to může znamenat pro činnost lidí (včetně ekonomických aktivit). Je možno například vyslovit hypotézu, že jestliže lidé pod vlivem těchto novin chápou globalizaci pouze negativně (a navíc zkresleně ve smyslu pouhých obav z ní, a nikoliv aktivního vyrovnávání se s problémy, které globalizace přináší), potom i jejich ekonomické aktivity tímto mohou být ovlivněny (příklon k národnímu protekcionismu, pasivita atd.). Způsob, jak je v novinách globalizace

prezentována, může potom ovlivňovat i vnímání a chápání globalizace jejich čtenáři, což následně může mít vliv na jejich ekonomické aktivity.

K dosažení naznačených cílů bude po literární rešerši použita metoda obsahové analýzy. Jak píše Disman (1993) obsahová analýza je kvantitativní, objektivní analýza sdělení jakéhokoliv druhu. Může se zabývat obsahem sdělení, ale i jeho formou, autorem i adresátem takového sdělení. Detailněji bude tato metoda přiblížena v podkapitole číslo 6.2 .

3. Pojetí globalizace v odborné literatuře

Nejprve je možno uvést některé z definic globalizace, tak je uvádějí různí autoři ve svých publikacích.

Globalizace je často vnímána jako amerikanizace kulturního života, nadvláda nadnárodních společností, normalizace spotřebitelské veřejnosti (Pick, 2001).

Globalizace smývá tradiční symboly identity a nahrazuje je anonymními logy nadnárodních firem (Riegel, 2001).

Globalizace zásadně přetváří způsob našeho života. Přichází od západu, nese jasně patrnou pečeť americké politické a ekonomické moci a ve svých důsledcích je velmi nevyvážená. Globalizace však není prostě nadvládou Západu nad zbytkem světa, i na Spojené státy působí stejně tak, jako na jiné země. Globalizace ovlivňuje jak události dějící se ve světovém měřítku, tak náš každodenní život (Giddens, 1999).

Globalizace nemá přesnou definici. Není jedním procesem, ale složitým souborem mnoha dílčích procesů, propojených nesčetnými vazbami a souvislostmi, mající rozporuplný až protikladný charakter (Giddens, 1999).

Globalizace je proces koncentrace kapitálu, financí a všech dalších prostředků volby a účinného jednání, ale také, a snad především, jako proces koncentrace svobody pohybu a svobody jednání (Bauman, 1999).

Globalizace je nejčastěji vymezována jako sociální proces, v rámci kterého dochází k odstraňování různých omezení v kulturní, politické a ekonomické

oblasti, způsobených zeměpisnou polohou. V rámci tohoto procesu si lidé stále více uvědomují, že překonávat hranice kultur, ekonomik a politik, je prostě možné. A nejen možné, ale i žádoucí. Protože jen tak je lidstvo schopno tlumit potenciální konflikty a dosáhnout ve své pluralitě konsensu. (Rolný, Lacina, 2001).

Ve výše zmíněných pojetí nelze jednoznačně určit, zda autoři globalizaci chápou kladně či záporně. Většina těchto definicí a pojetí odkazuje k protikladnému charakteru globalizace. Ta přináší pro jednotlivce a skupiny jak zisky, tak i ztráty. Toto nejednoznačno potom činí tento proces značně problematickým, protože jej výrazně relativizuje. Celkově však lze říci, že na základě těchto pojetí globalizaci je možno chápat jako nezvratný proces, který nás všechny zasahuje a který nám přináší jak negativa tak pozitiva.

3.1 Globalizace a její kontext

Pojem globalizace se stal v posledních deseti letech jedním z nejfrekventovanějších a nese velké množství významů. Mezi ně se řadí (Riegel, 2001):

- světová celostnost a rozporuplnost (nerovnoměrnost) – hranice mizí, uniknout není kam, v bohatém světě již neexistují zapadlé vísky, ale izolace v mnoha regionech chudého světa dosáhla varovných rozměrů,
- instantnost, okamžitost působení, od přenosu dat až po přesun hmotných výtvorů,
- nová centra moci (namísto národních států nadnárodní firmy a organizace),
- informačně-technologická báze: digitalizace většiny dosavadních, převážně analogovaných procesů (svět se stává digitální vesnicí),

- vznik zcela nových, i když navenek něčemu již dříve známému podobných procesů (virtuální realita, která může existovat jakoby nezávisle na prostoru a čase),
- vytěsňování celých odvětví činností v jedné oblasti světa spolu se vznikem odvětví nových v jiných částech světa,
- vznik sítí a síťových odvětví až po „síťovou společnost“.

Díky globalizaci, kdy před sebou můžeme mít stiskem „jednoho tlačítka“ na počítači či v televizi celý svět, si můžeme uvědomit naši příslušnost k bohatému Severu, ale zároveň i spoluodpovědnost za řešení globální rovnováhy. To znamená, že nejsme pouhými „obětmi“, objekty nějakého procesu fungujícího mimo nás, ale že jsme současně jeho aktéry. Nemusíme k tomu mít výkonnou moc ve státě, obci, komunitě nebo firmě. Součástí globálních procesů jsme např. svou spotřebou, ať už jde o potraviny, energii nebo informace. Nově přítomné skutečnosti kladou zvýšené nároky na adaptaci, způsob myšlení, strategii a styl jednání.

Podle Giddense (1999) aspekty globalizace zvyšují napětí a tlaky působící na tradiční způsob života a kulturu ve většině oblastí světa. Tradiční rodina je ohrožena, mění se a bude se dále měnit. Velkou proměnou procházejí také jiné tradice, například ty, které jsou spojeny s náboženstvím. V globalizovaném světě, kde se informace i obrazy běžně přenášejí po celé zeměkouli, jsme všichni pravidelně v kontaktu s jinými lidmi, kteří myslí a žijí jinak než my. Zatímco kosmopolité tuto kulturní spletnost vítají a přijímají, pro fundamentalisty je důvodem k znepokojení a hrozbou. Ať již jde o sféru náboženství, etnické identity nebo nacionalismy všude se utíkají k obnovené a očištěné tradici, a dosti často k násilí.

Důsledkem těchto procesů jsou, jak již bylo uvedeno výše, klady i zápory jako např. destrukce komunikace, úpadek některých oblastí, nezaměstnanost, masová demoralizace, drogy, sekty a nemoci na jedné straně a vzkvétající metropole plné hojnosti a plýtvání na straně druhé se všemi důsledky bohatství, od obezity přes kardiovaskulární onemocnění až po existenciální frustraci (Riegel, 2001).

4. Klady a zápory globalizace podle odborné literatury

Jak již tato práce uvedla, s globalizací se pojí jak klady, tak i zápory. Proto se na tuto problematiku, i vzhledem k cílům práce, podíváme nyní detailněji. Nejvíce kladů je globalizaci přičítáno z hlediska ekonomického (Ehl, 2001, Jeníček 2000). Jedná se především o vznik nových pracovních příležitostí, rostoucí nabídku a kvalitu zboží i služeb, klesající výrobní náklady a s tím související i prodejní ceny, ale i o zvyšující se životní úroveň, rozšiřující se možnosti komunikace a v neposlední řadě o svobodnější přístup k řadě aspektů života. Tyto klady jsou ale spojeny se skutečností, že do určité lokality, regionu, země přicházejí zahraniční investice. Jestliže odcházejí, situace se může měnit. Za největší pozitivum, které je globalizaci přisuzováno patří také rozvoj techniky, která umožňuje komunikační propojení světem (Lehmannová, 2003).

Globalizace má však i svá negativa, která jsou označována jako globální problémy lidstva. Kromě níže uvedených globálních problémů světa považujeme za negativa také například to, že světová ekonomika je náchylnější k náhlým kolapsům, rozdíly mezi bohatým Severem a chudým Jihem jsou obrovské s možností dalšího prohlubování, v chudých zemích je hladu, nemocí a válek více než dříve, roste ekonomická a ekologická a politická migrace, v rozvinutých zemích se prohlubují rozdíly mezi nejvyššími a průměrnými příjmy, zvyšuje se ekonomický a politický vliv nadnárodních společností, zhoršuje se životní prostředí.

Za globální problémy lidstva jsou považovány takové problémy, které souvisejí s procesem globalizace. Mezi tyto hlavní problémy patří růst počtu obyvatel a s tím spojený problém zajištění jeho výživy, který je považován za jeden z nejzávažnějších. Základním zdrojem je produkce potravin, přičemž v její

výrobě a distribuci přetrvává nerovnoměrnost, která je způsobena rozdílnou ekonomickou úrovní rozvinutých a rozvojových zemí. Paradoxem může být podpora snížení zemědělské produkce formou dotací v některých zemích Evropské unie, protože její přírůstky převyšují růst počtu obyvatel. V rozvojových zemích je běžným jevem podvýživa a hlad (Rolný, Lacina, 2001).

Otázka surovin a energie jsou dalším globálním problémem lidstva. Uhlí, ropa, zemní plyn a rašelina jako zdroje surovin a energie jsou neobnovitelné a jejich zásoby konečné, proto je potřeba s těmito surovinami a energií šetrně zacházet, a to nejlépe vymýšlením úsporných programů a hledáním alternativních zdrojů, které by byly schopny ty původní nahradit.

Podle Laciny a Rolného (2001) je dalším problémem zaostalost třetího světa. Třetí svět tvoří rozvojové země, jejichž ekonomický a sociální vývoj je výrazně opožděn oproti státům vyspělým. Je charakteristický nízkou výkonností potravinové produkce, malou vybaveností technického průmyslu, rozdílem mezi zaměstnaností v zemědělství a průmyslu, nízkou úrovní vzdělanosti. Jsou to země s nízkou životní úrovní, vysokou mírou porodnosti a úmrtnosti. Dále se tyto země vyznačují obrovskou korupcí, malou mírou demokracie a nízkou úrovní státní správy. Z toho jasně vyplývá, že v takových podmínkách tyto země nejsou schopny řešit své problémy samy.

Stav životního prostředí je dalším a v této práci již posledním zmiňovaným problémem globalizovaného světa. Kvalita životního prostředí se zhoršuje bez rozdílu, zda se jedná o země vyspělé nebo rozvojové. Rozdíl je však v tom, že vyspělé země jsou schopny tento stav zbrzdňovat díky svým technologiím, a to snižováním emisí, čistíčkami vod atd.

5. Hromadné sdělovací prostředky (masová komunikace) a jejich úloha v globálním světě

Obor masové komunikace, který se zabývá studiem masových médií, je jedno z nejmladších odvětví sociální věd. Vzniklo a nejrychleji se rozvíjí v Severní Americe, která obohatila sociální vědy o pojmy jako masová kultura či masové médium (Ehl, 2001).

V souvislosti s globalizací jde podle Ehla (2001) především o to, která média si vytvořila takovou pozici na trhu, aby dokázala ovlivnit masy obyvatel několika kontinentů. Jde o rozsah působnosti (teritoriální nebo vzhledem k počtu lidí), o objem výdělku či o prokazatelný vliv na globální trendy nebo politická rozhodnutí světových států.

Hlavní mediální témata v globálním měřítku dnes určuje několik nadnárodních mediálních společností. Ty rozhodují o tom, co skutečně bude v globálním měřítku zprávou a co zůstane světové veřejnosti skryto. Určují též, jakým způsobem se o závažných problémech diskutuje. Problémem je, že tyto společnosti už dávno nejsou jen čistě mediálními koncerny, ale dochází v nich ve stále větší míře k propojení politických, ekonomických a mediálních zájmů, protože fungovat úspěšně na globální úrovni vyžaduje obrovské finanční prostředky a často též politické krytí. Stejně jak média na úrovni národních států, ani nadnárodní mediální kartely už nemohou zůstat jen u nestranného reportování zpráv. Naopak politickou agendu často přímo utvářejí. Některé, jako třeba mediální impérium Ruperta Murdocha, tak činí otevřeně; jiné jako třeba CNN, se tváří nezávisleji, ale přitom též dělají svou vlastní politiku. Postupné srůstání médií, politiky a ekonomických zájmů je nesmírně nebezpečným jevem, obzvláště pak pro demokracii. Média jsou dnes naším nejdůležitějším oknem do

světa. Jestliže je to, co se v tomto světě údajně děje a jak se to děje, médiu nikoliv jen nestranně reflektováno, ale naopak aktivně spoluutvářeno, ocitáme se všichni ve velmi rafinovaných sítích manipulace a virtualizace (Pehe, 2005).

Poměrně značnou pozornost věnuje propojení globalizace a médií A. Giddens (1999). Proto jeho myšlenkám bude nyní věnováno více prostoru. Globalizace je podle tohoto autora proces, který je z informačního hlediska charakterizován především jako šíření technologií – jak dalece moderní technika umožňuje přístup k informacím, jak ho ulehčuje. Podle Giddense jsou masová média často považována za pouhou zábavu a jejich vliv na život většiny lidí bývá vnímán jako vcelku okrajový. Tyto názory však nepostihují celou pravdu, neboť masová média ovlivňují i mnohé jiné formy našeho sociálního chování. Sdělovací prostředky významným způsobem formují naše veřejné mínění – nejen proto, že specifickými způsoby ovlivňují naše postoje, ale i proto, že jsou přístupovou cestou ke znalostem, na nichž závisejí mnohé formy sociální činnosti, včetně činností ekonomických (mluví se o znalostní ekonomice).

Z tohoto pohledu je, jak uvádí Giddens (1999), globálním masovým médiem internet, za ním stojí televize, potom rozhlas a na konci jsou klasická tištěná média. Z technologického pohledu se na globalizaci médií díváme z hlediska jejich dosahu a rozsahu. Zde zcela na vrcholu a úplně mimo jakoukoli klasifikaci stojí internet a jeho propojení. Jeho problém spočívá v tom, že je takřka výhradní záležitostí rozvinutých zemí. Internet umožňuje řadu forem propojení, komunikace, výměny informací ve velkém rozsahu, prostě svým mnohohrstevnatým charakterem první skutečně globální médium, je základem nové mediální kultury a kultury vůbec.

Pohled technologický je nerozlučně spjat s pohledem ekonomickým, protože za globální média se považují ty největší koncerny ovládající klasická média

(Giddens, 1999). Za nejsilnější se považuje médium televizní, které ovšem vyžaduje poměrně značné náklady na příjem, produkci a šíření i době satelitní komunikace, která přenosy zlevňuje a zrychluje. Proto jsou televizní producenti soustředěni do nejbohatších států světa.

Na dalším místě, pokud jde o „sílu“ působení, jsou považovány rozhlasové stanice, které jsou z hlediska třetího světa podstatně důležitější, protože jejich provozování i přijímání není technologicky a ekonomicky tak náročné a v prostředí negramotných či málo vzdělaných obyvatel hraje masově šířené mluvené slovo velmi důležitou roli. Příkladem může být případ z konce minulého století, kdy se ve Rwandě rozhlasové stanice podílely na podněcování a vyprovokování masakrů obrovského rozsahu (Ehl, 2001).

A nakonec tištěná média jsou pro svoji technologickou náročnost při výrobě i distribuci důležitá opět zejména pro bohatou část planety, podobně jako internet.

Globální mediální prostředí je vytvářeno především šířením technologií. Z tohoto prostředí vychází jeden ze základních rysů globalizace, jímž je „komprese časoprostoru“, jak již bylo výše zmíněno – všechno se odehrává před našima očima rychleji, příměji, máme to na dosah ruka víme to okamžitě, jakmile se to stane (Bauman, 1999). Válka v přímém přenosu, okamžitá rozhodnutí politiků a reakce jejich protihráčů, ekonomické výsledky a jejich dopady jsou díky technologii zachycovány médii v reálném čase, což zásadně mění zaběhnuté novinářské praktiky i vlastní proces politického, ekonomického či sociálního rozhodování. Příkladem může být krize v Somálsku, kdy obrázky těla amerického vojáka vláčeného davem ulicemi Mogadišo viděly miliony Američanů, a donutily tak politiky k tomu, aby vojáky ze Somálska stáhli. Technologie významným způsobem ovlivňuje politiku a politickou kulturu ve

vyspělých zemích, v zemích třetího světa však mnohem méně. Tam má větší váhu druhá stránka globálních masových médií, obsah (Ehl, 2001).

5.1 Vznik a vývoj masových médií

Krátký přehled o vývoji hromadných sdělovacích prostředcích je založen na zájmu lidí, kteří se zajímají o to, co se děje okolo nich, v jejich blízkém i dalekém okolí. Opírá se o text A. Giddense (1999).

5.1.1. Noviny

Giddens (1999) ukazuje, že současné noviny se vyvinuly z informačních letáků a pamfletů. Ty se tiskly a šířily v době 18. století. Koncem devatenáctého století se objevily deníky, které měly tisíce nebo dokonce miliony čtenářů. V dějinách moderních masmédií byl vznik denního tisku nesmírně důležitou událostí, protože, šlo vůbec poprvé o různé typy informací, které byly shrnuty do snadno reprodukovatelného formátu. Nejenže noviny přinášely informace o aktuálních událostech, ale také zábavu a reklamu. Zprávy a reklama se vyvíjely souběžně.

Podle Gidense (1999) byly průkopníky levného denního tisku Spojené státy. Za jeden cent byly noviny vydávány nejdříve v New Yorku a poté i v dalších městech na východním pobřeží. Počátkem 20. století působily městské nebo regionální noviny ve většině amerických státech. (V USA na rozdíl od evropských zemí nikdy nevznikly žádné celostátní noviny). V období masového přistěhovalectví bylo ve Spojených státech vydáváno mnoho cizojazyčných listů – například v devadesátých letech 19. století vycházelo v městech amerického Středozápadu a Severovýchodu 97 německých deníků. V druhé polovině 19. století se denní tisk rozšířil do všech koutů Ameriky, a to díky zavedení novinového papíru, který byl laciný. Za prestižní noviny na přelomu století byly považovány New York Times a The Times (londýnské noviny), proto není divu,

že byla pro většinu vlivných listů v jiných zemích vzorem. Nejprodávanější noviny se staly mocnou politickou silou, která je patrná i v současnosti. Pro více než půl století představovaly noviny hlavní způsob rychlého a uceleného informování veřejnosti. Jejich význam však začal klesat s rozvojem rozhlasu, filmu a televize především.

5.1.2 Televize

Televize, jak dokumentuje Giddens (1999) dnes vysílá nepřetržitě. V komerčních televizích jsou pořady přerušovány reklamou, avšak po jejím skončení na sebe pořady plynule navazují. Za předpokladu, že dojde k zmizení obrazu se dotyčná televize omluví, protože to považuje za svou povinnost. Producenti i diváci vycházejí z toho, že televize nikdy nekončí. Mnohé stanice dnes však skutečně vysílají 24 hodin denně. Protože televize vysílají tzv. nonstop je potřeba zajistit plynulý tok informací. Program na jediný večer tak obvykle nabízí celou řadu rozdílných pořadů, které následují jeden po druhém. Abychom se v těchto pořadech vyznali, podíváme se na ně z hlediska žánrů (Abercrombie, 1966). Pojem „žánr“ vymezuje, jak autoři programů a diváci chápou, co právě sledují – zda předmět vysílání vnímají jako zprávy, seriály, zábavné hry, muzikály nebo třeba kriminální dramata. Každý žánr má svá pravidla a konvence, jimiž se liší od ostatních. Do jisté míry se tato pravidla obsahu týkají prostředí: americké seriály se odehrávají většinou v domácím prostředí (Step by step), westerny na divokém západě v 19. století apod. Rovněž se liší typem postav a rámců. Od každého žánru zpravidla očekáváme něco jiného: například k detektivkám neodmyslitelně patří napětí a záhady, zatímco od rodinných seriálů je nepožadujeme. Rozdíly mezi žánry nejsou vždy zcela jasné tzn., že se mohou měnit. Například rekonstrukcí historických událostí splývají žánry dramatu a dokumentu, jako tomu bylo například u seriálu o prezidentu Nixonovi a skandálu Watergate, v němž Nixona a jeho kolegy představovali herci.

Podle Giddense (1999) výrobci televizních pořadů obvykle vědí, co diváci chtějí, a pohybují se v takto vymezených hranicích, což jim umožňuje dosáhnout při práci značné rutiny. Mohou tak vzniknout produkční týmy herců, režisérů a scenáristů specializovaných na dotyčný žánr. Opakovaně lze využívat kulisy a kostýmy; vzniká “kmenové” obcenstvo, zvyklé na pravidelné pořady dotyčného žánru. Žánr typu televizního seriálu čili „mýdlová opera“ se stal nejoblíbenějším typem pořadu. Seriály mají kontinuální charakter podobně jako je tomu u televize. Jednotlivé příběhy končí, na scénu vystupují nebo z ní odcházejí různé postavy. Seriál však sám nespěje k žádnému vyvrcholení. Trvá až do doby, kdy se přestane prostě vysílat. Napětí mezi jednotlivými díly pomáhají udržovat „rozehrané“ scény: epizoda končí těsně před tím, než dojde k nějaké klíčové události, a divák musí čekat na další díl, aby se dozvěděl, jak to všechno dopadne. Objevují se různé pokusy vysvětlit, proč jsou televizní seriály tak populární. Jejich obliba je celosvětová, tzn. že nejen ve Velké Británii nebo Spojených státech, ale také v Africe, Asii a Latinské Americe. Někteří autoři je považují za formu úniku od reality, zvláště pak tam, kde se ženy ve svém vlastním životě nudí nebo strádají. Za věrohodnější vysvětlení je však považováno to, že se seriály dotýkají osobních a citových témat, která jsou všudypřítomná. Zabývají se dilematy, jimž musí čelit každý, a možná dokonce pomáhají některým divákům uvažovat trochu jinak o jejich vlastním životě.

5.1.3 Internet

Jak uvádí Giddens (1999), za počátek internetu považujeme období studené války. Zrodil se v americkém Pentagonu v roce 1969 pod názvem ARPA-net (ARPA je zkratka Projektů špičkového výzkumu v Pentagonu), přičemž jeho původní cíle nebyly nijak rozsáhlé. ARPA chtěla dát pracujícím vědcům na vojenských kontraktech možnost, aby v různých oblastech USA spojili své

prostředky a mohli se tak dělit o nákladné vybavení, které používali. Její tvůrci pak dodatečně vymysleli způsob posílání vzkazů elektronickou poštou čili „e-mail“. E-mail posílá sdělení přímo od jednoho počítače k druhému anebo k mnoha jiným bez jakékoli časové ztráty, neboť spojení nastává okamžitě. Pentagonský internet se až do počátku 80. let skládal z pěti set počítačů zamčených ve vojenských laboratořích a katedrách počítačové vědy na univerzitách. Po nějaké době se však na něj začali napojovat jiní lidé z univerzitního prostředí a využívat ho ke svým vlastním cílům. V roce 1987 už bylo na internet napojeno 28 tisíc počítačů na nejrůznějších univerzitách a ve výzkumných laboratořích. Jeho uživatelé zaváděli řadu inovací a vymysleli nový software, který jim umožňoval účast na diskusích a využívání výzkumných údajů. Několik let zůstal internet omezen na univerzity. Jak však přibývalo domácích osobních počítačů, začal se šířit mimo akademickou půdu a vstoupil do fáze explozivního růstu. Neuvěřitelné množství lidí – už nejen v severní Americe, ale po celém světě – začalo na internet umisťovat různé „on-line“ služby, elektronické diskusní kluby, softwarové knihovny apod. Zareagovala i podnikatelská sféra, která v roce 1994 předstihla univerzity a stala se dominantním uživatelem sítě.

World Wide Web tvoří významnou část internetu, globální multimediální pavučina, která byla založena jedním softwareovým specialistou ve švýcarské fyzikální laboratoři. Software, který ji získal popularitu, vytvořil jeden mladý student Illinoiské univerzity.

Počet lidí, kteří jsou dnes připojeni na internet podle světových statistik (Internet World Stats) stále stoupá. K 18. září 2006 jejich počet přesahoval jednu miliardu, přesněji 1 086 250 903 lidí, tj. 16,7 procent světové populace (6 499 697 060 obyvatel). Nejvyšší počet uživatelů internetu je v Severní Americe, kde ho užívá téměř 70 (69,1) procent obyvatel. Přes padesát (54,1)

procent uživatelů internetu tvoří obyvatelé Austrálie a Oceánie. V Evropě je 38,2 procent uživatelů. Více jak jednu třetinu tvoří Latinská Amerika a Karibská oblast. Celých deset procent uživatelů jsou obyvatelé Středního Východu, poté Asie s 10,8 procenty. Nejméně uživatelů internetu je v Africe, a to 3,6 procent. Nejvyšší nárůst počtu uživatelů internetu, v období od roku 2000 do roku 2006, byl zaznamenán v Africe, a to o 625,8 procent, poté Střední Východ (479,3 procent), Latinská Amerika a Karibská oblast (361,4 procent), Asie (245,5 procent), Evropa (193,7 procent), Austrálie a Oceánie (141 procent) a v poslední řadě Severní Amerika se 112 procenty – s nejnižším nárůstem. V období od roku 2000 do 2006 vzrostl celkový počet uživatelů internetu o 200,9 procent.

6. Empirická sonda

Jak již bylo výše zmíněno, tématem bakalářské práce je globalizace a její vliv na sociální životy lidí, přesněji řečeno, jak o globalizaci referují vybraná česká média. Výzkum byl proveden ve dvou českých denících, a to v Mladé frontě DNES a Hospodářských novinách. Mladou frontu DNES byla vybrána proto, že se jedná o deník, který je v naší zemi (České republice) považován za jeden z nejrozšířenějších. Podle údajů z projektu „Media projekt“¹, který uvádí výsledky ověřování nákladů tisků deníků a časopisů, byl průměrný denní náklad Mladé fronty dnes v srpnu 2006 395 944 kusy (při počtu čtenářů více než 1,1 milion). Vyšší náklad i počet čtenářů měl z celostátních periodik pouze deník Blesk, který však nemůže být považován za seriózní deník. Dalším zkoumaným deníkem byly Hospodářské noviny, které jsou považovány za objektivnější než předchozí jmenované a také více specializované na oblast ekonomiky. V těchto vybraných periodikách bylo zjišťováno, jak čtenářům o globalizaci píše, hodnotí, a tudíž i jak je ovlivňují.

6.1 Popis objektů výzkumu

Ještě před přiblížením výsledků šetření je vhodné blíže představit objekty šetření:

6.1.1 Profil Mladé fronty DNES

Mezi nejrozšířenější noviny v České republice patří Mladá fronta DNES, Mladá fronta Dnes s internetovým portálem iDNES. Vznikly navázáním na tradici a

¹ Odkazováno podle <http://www.unievydavatelu.cz.pink.globenet.cz/Upload/409.xls> (citováno dne 20.9.2006)

čtenářskou základnu listu Mladá fronta, který vznikl roku 1945 jako nestranný mládežnický deník, kteří si později přisvojily komunistické mládežnické organizace.

Mladá fronta DNES vznikla revoltou kolektivu redaktorů v roce 1990, kteří k jejímu vydávání založili společnost MaF a. s.. Ta v roce 1991 vytvořila společně s francouzskou firmou Socpresse společnost MaFra a. s. a ta je od roku 1995 majetkem německého koncernu Rheinisch-Bergische Druckerei-und Verlagsgesellschaft, mbH (RBDV).

Šéfredaktorem deníku je Robert Čásenský. Redakci tvoří centrální redakce sídlící v Praze a 14 regionálních redakcí. Komentátory MF DNES jsou např. Martin Komárek, Jana Bendová a další.

Noviny jsou vydávány denně s výjimkou neděle, a to ve formátu 310 x 230 mm s přílohami ve stejném formátu nebo ve formátu časopisu A4. Denně obsahují regionální přílohu příslušného kraje nebo srovnatelné oblasti. Především se zaměřují na komentované zpravodajství a tématické přílohy. Přestože se prohlašují za politicky neutrální, bývá jim často přisuzováno pravicové nebo konzervativní zaměření, názorová spřízněnost některých komentátorů s ODS nebo bývá poukazováno na názorový vliv nynějších německých vlastníků.

Denně je prodáno průměrně 310 tisíc výtisků, ve čtvrtek přes 460 tisíc výtisků (dle auditu ABC ČR). Podle výzkumu Media Projekt (viz výše) čte MF DNES 1,15 milionu lidí. Čtenáře MF DNES tvoří více ekonomicky aktivních lidí, lidí s maturitou nebo vysokoškolským vzděláním a lidé s příjmy nad 15 000 Kč čistého měsíčního příjmu.

Tabulka č. 1: Ceník Mladé fronty DNES

Cena za výtisk ve volném prodeji (Po-So kromě Čt)	10,-Kč; předplatné 8,50Kč
Cena za výtisk ve volném prodeji (Čt)	14,-Kč; předplatné 12,50Kč

Zdroj: Mladá fronta DNES

6.1.2 Profil Hospodářských novin

Deník Hospodářské noviny jsou jedny z prvních soukromých deníků, které vznikly po roce 1989. Od pondělí do pátku přináší aktuální zpravodajství a komentáře. Největší prostor informacím z české i světové ekonomiky dávají právě HN.

Ekonomická část listu se věnuje nejen podnikové ekonomice, ale i osobním financím a podnikání. Díky partnerství s deníky The Wall Street Journal Europe a Handelsblatt se na stránkách HN pravidelně objevují příspěvky připravované zahraničními novináři pro oba renomované evropské tituly. Inzertním obratem se HN řadí mezi čtyři celostátní deníky s největším inzertním příjmem.

HN mají denně dva aktuální sešity. První obsahuje všeobecné zpravodajství z domova a zahraničí, názory a kulturní a sportovní rubriku. Druhý sešit, Podniky a trhy se věnují ekonomickému zpravodajství z domova i zahraničí, finančním trhům, servisu pro podnikatele, ale i zábavnímu průmyslu. Každý pátek tu vychází rubrika Osobní finance s radami, jak zhodnotit své peníze.

Každý den je v HN vložena pravidelná příloha. V úterý a ve čtvrtek vychází příloha IN journal, která sleduje aktuální společenské i technologické trendy. Ve středu magazín IN s tipy pro volný čas, v pátek magazín Víkend. Jednou měsíčně vychází magazínová příloha Exportér a příloha o životním stylu a luxusním zboží.

Podle výzkumu Media Projekt čte HN 206 tisíc lidí. Denně je prodáno průměrně přes 63 tisíc výtisků. Čtenáře tvoří především osoby s vysokoškolským vzděláním, pracující na pozicích středního a vrcholového managementu, profese kvalifikovaných odborníků, podnikatelé. Čtenáři deníku žijí nadprůměrně v domácnostech s nejvyšší životní úrovní, disponují nadprůměrnými osobními i rodinnými příjmy.

Tabulka č. 2.: Ceník Hospodářských novin

Cena za výtisk ve volném prodeji (Po-Čt)	15,-Kč
Cena za výtisk ve volném prodeji (Pá)	18,-Kč
Cena ročního předplatného ve volném prodeji	3918,-Kč
Cena s předplatitelskou slevou	3514,-Kč

Zdroj: Hospodářské noviny

6.2 Metoda obsahové analýzy a její využití při sběru dat

Metodická část bakalářské práce se zabývá studiem dokumentů, tedy sekundární analýzou dat. V práci byla použita technika obsahové analýzy. Tato metoda se používá při analýze dokumentů, které vznikly mimo rámec dané výzkumné akce a většinou vůbec bez výzkumných záměrů (Disman, 1993). Jedná se o strukturovanou techniku analýzy dokumentů a následné zaznamenávání frekvence výskytu sledovaných témat a jejich hodnocení jim přisuzované. Obsahová analýza, jako součást techniky studia dokumentů (Giddens, 1999) využívá pro výzkum dokumenty, o nichž jejich autoři vůbec nevěděli, že budou takto zkoumány.

Sběr primárních dat, která byla následně zpracováním převedena na informace byl proveden z dubnových vydání deníků Mladá fronta DNES a Hospodářské noviny, tedy od 1. do 30. dubna tohoto roku. V dubnových denících byl výzkum proveden proto, aby byl co nejaktuálnější, vzhledem k termínu odevzdání práce.

Na obranu ve smyslu k možné výtce ke krátkému časovému rozmezí hodnocení (jeden měsíc), je třeba uvést, že se tato práce pokouší pouze postihnout určitý problém formou rychlé sondy (rozsah bakalářské práce ani neumožňuje delší zkoumání), jejíž výsledky by bylo možné rozvinout, potvrdit či vyvrátit v dalších dlouhodobějších šetřeních. Výsledky získané v této práci se tedy vztahují pouze na jeden měsíc analýzy novin, což znamená, že z nich nelze činit nějaké zobecňující závěry. Na druhou stranu mohou dokumentovat, jak v daný měsíc noviny o globalizaci referovaly. Pokud by se zjištěný trend potvrdil i v jiných měsících, měli bychom před sebou detailní studii o vlivu novin na čtenáře, pokud jde o pojetí globalizace. Takovému cíli však požadavky na bakalářskou práci mohou vyhovět pouze částečně, o což se také tato práce snaží.

V níže uvedených tabulkách jsou výsledky obsahové analýzy, které se dotýkají přímo globalizace, a nebo alespoň s globalizací nepřímo souvisí. V přiblížených novinách byly sledovány takové operacionalizované pojmy vztažené ke globalizaci jako je vliv nadnárodních společností – výstavba automobilky Hyundai v Nošovicích, dvacetileté výročí od tragédie v Černobylu, zavádění mobilních sítí v některých částech Afriky atp. Tyto konkrétní projevy globalizace byly zjišťovány vzhledem v literární rešerši představeným pojetím globalizace (co lze pod globalizací chápat, bylo pro obsahovou analýzu převedeno do konkrétní zkoumatelné podoby). Článek tak byl po přečtení hodnocen ve dvou kategoriích. První kategorie byla z hlediska popisu v teoretické části, a to z hlediska politického, ekonomického, sociálního a ekologického. Druhou kategorií bylo hledisko kladného či záporného hodnocení globalizace.

Při tomto hodnocení, a to v souladu s podstatou obsahové analýzy, šlo o to zjistit, jak velkou plochu mají (v cm²) dané články a jak velká je celková plocha ve vybraných denících. Do celkové plochy však nebyla započítána rubrika sport,

a to ani v jedné denících, (aby byl výzkum přesnější). Procentickým poměrem celkového obsahu k obsahu článkům týkající se globalizace bylo zjištěno, jak velká pozornost je tomuto tématu věnovaná oproti tématům jiným (ta nebyla specifikována, ale jsou chápána jako všechna jiná než ta o globalizaci), a jaké budou pravděpodobně dopady na čtenáře. Výsledky výzkumu jsou zaznamenány do níže uvedených tabulek.

6.3 Výsledky šetření

Články týkající se přímo globalizace byly nalezeny v obou typech novin, ale pouze jednou, a to v případě zasedání MMF ve Washingtonu, které byly v obou denících hodnoceny spíše kladně.

Článkům týkající se globalizace nepřímo byla věnována větší část. V průběhu dubna se nejvíce psalo o výstavbě automobilky Hyundai v Nošovicích, která byla hodnocena nejprve kladně (z ekonomického hlediska – nová pracovní místa) a poté záporně (z hlediska ekologického – špatné ovzduší, zásah do přírody). Dále byla velká část věnována tragédii v Černobylu, od které již uplynulo dvacet let. Tato událost byla hodnocena záporně. Jak z hlediska ekologického tak z hlediska sociálního a postupně i z dalších hledisek.

V níže uvedených tabulkách (tab. č. 3 a tab. č. 4) vidíme výsledky obsahové analýzy. Všimněme si, že v tabulce Hospodářské noviny (tab. č. 4) nebyl nalezen žádný článek, který by v daném měsíci hodnotil globalizaci z ekologického hlediska.

V obou tabulkách (tab. č. 3 a tab. č. 4) vidíme, že o globalizaci se píše nejvíce z hlediska ekonomického. V případě MF DNES (tab. č. 3) je globalizace ve více

článcích hodnocena záporně. V případě HN je tomu naopak – globalizace je ve více článcích hodnocena kladně.

Celkově lze říci, že autoři článků MF DNES hodnotí globalizaci spíše záporně (29 článků) než HN, kteří ji naopak hodnotí spíše kladně (34 článků). V MF DNES je hodnocena kladně patnáct články a dvaceti třemi články záporně v HN.

Z procentického vyjádření (viz příloha č. 1, graf č. 1) vyplývá, že MF DNES se tématům globalizace věnuje ze 35,46 procent (z celkového textu), což je o 10,96 procent méně než HN. To znamená, že HN se zabývají, respektive zabývaly v daném období (1.-30.dubna 2006) globalizací více než MF DNES.

MF DNES se nejvíce věnuje globalizaci sociální, a to ze 37,4 procent tj. přibližně stejné procento jako u HN (37,15%). Druhému nejvíce věnovanému hledisku globalizace je ekonomické, které dosáhlo 28,55 procent, 19,5 procent je věnováno ekologickému hledisku. Nejméně věnuje, co se týče obsahu, MF DNES hledisku politickému, kterým se zabývala ze 14,55 procent.

Jak už bylo výše zmíněno HN věnují globálním tématům více prostoru (o více jak 10 procent). Jak už by se dalo předpokládat z názvu deníku se HN nejvíce věnují ekonomickému hledisku (viz příloha č. 1, graf č. 2), a to více než z poloviny globálních témat (50,15 procent). Druhým hlediskem je sociální, kterému věnuje 37,15 procent (srovnatelné s MF DNES), dalším hlediskem je politické – 12,7 procent tj. skoro o 2 procenta méně než MF DNES. Ekologickému hledisku v dubnových vydáních HN za rok 2006 nebyl věnován žádný prostor.

Tabulka č. 3: Hodnocení a rozsah článků Mladé fronty DNES

Hledisko	Hodnocení (počet článků)		Rozsah článků (cm ²)
	kladné	záporné	
Politické	1	6	795,75
Ekonomické	9	10	1 561,15
Sociální	5	7	2 045,25
Ekologické	0	6	1 066,75
Celkem	15	29	5 468,9
Celkový rozsah	15 418,5 cm ²		

Zdroj: Vlastní výpočty a měření

Tabulka č. 4: Hodnocení a rozsah Hospodářských novin

Hledisko	Hodnocení (počet článků)		Rozsah článků (cm ²)
	kladné	záporné	
Politické	5	2	1 055,25
Ekonomické	24	14	4 170,2
Sociální	5	7	3 089,5
Ekologické	0	0	0
Celkem	34	23	8 314,95
Celkový rozsah	17 910,25 cm ²		

Zdroj: Vlastní výpočty a měření

7. Závěr

Cílem této bakalářské práce bylo zjistit, jak vybraná česká média nahlíží na globalizaci (na témata, která s globalizací souvisí, a to nejen přímo, ale i nepřímo), jak ji hodnotí a na základě toho usoudit, jak toto podání může ovlivnit sociální životy lidí (včetně jejich ekonomických aktivit).

Z výsledku výzkumu lze říci, že globalizací (globalizačními tématy) se zabývají oba vybrané deníky tj. MF DNES a Hospodářské noviny. Celkový rozsah deníku MF DNES v dubnu tohoto roku průměrně zaobírá 15 418,5 cm², z toho pak 5 468,9 cm², tj. 35,47 procent (viz příloha č. 2) z celkové plochy, je věnováno globalizaci. Lépe řečeno MF DNES ve výše zmíněném období věnovala více jak jednu třetinu sledované plochy globalizaci. Větší celkovou plochu zaobírají Hospodářské noviny, a to o 2 491,75 cm², tzn., že celková průměrná analyzovaná plocha (celý výtisk deníku kromě rubriky sport) je 17 910,25 cm². Globalizačním tématům věnuje 8 314,95 cm², což představuje 46,25 procent (viz příloha č. 2) z celkového obsahu, tj. necelá polovina HN je věnována tématům globalizace.

Nejvíce prostoru MF DNES věnuje sociálnímu hledisku globalizace, a to ze 37 (37,40) procent. Tomuto hledisku věnují tolik také proto, že v dubnu uplynulo již 20 let od tragédie v Černobylu, zabývají se jejími dopady na tamní obyvatelstvo a celý svět. Druhým hlediskem je ekonomické, kterému je věnováno více jak 28 (28,55) procent, poté hledisku ekologickému (dopad Černobylu na životní prostředí), a to z 19,5 procenta. Politickému hledisku globalizace bylo v dubnu tohoto roku věnováno nejméně, tj. 14,55 procent.

Více jak jedna polovina (50,15) procent ze všech hledisek, která byla zkoumána, se věnují Hospodářské noviny globalizaci ekonomické, což není nijak překvapující, jak už z názvu plyne, jedná se o noviny hospodářské. Druhým hlediskem je sociální, a to ze 37,15 procent, dalším politické 12,70 procent. Ekologickému hledisku se HN v daném období nezaobírají vůbec.

Z těchto výsledků lze předpokládat, že stejný pohled na globalizaci a témata s ní související budou mít i lidé (čtenáři). Lze zde vycházet z předpokladu mediálních analýz (Giddens 1999), že mezi čtenáři novin a novinami je blízký vztah z hlediska tématického zaměření médií a postojů, názorů na svět konzumentů médií. Na základě výše uvedených výsledků lze usuzovat, že lidé globalizaci vnímají nejen kladně, ale i záporně, a to vlivem hromadných sdělovacích prostředků. Noviny bezesporu formují vnímání tohoto procesu. Potvrzení nebo vyvrácení této hypotézy by však bylo náplní dalšího komplexnějšího výzkumu kvantitativního typu – dotazníkového šetření. Lze zatím jen usuzovat, že čtenáři Hospodářských novin získávají detailnější informace o ekonomických aspektech globalizace, a proto jsou tyto noviny vhodnější pro představitele tzv. businessu, zatímco Mladá fronta Dnes se spíše věnuje obecnějším sociálním záležitostem spojeným s globalizací. Tento deník je tak orientován spíše na „běžného“ ne příliš vyprofilovaného (jako je tomu u Hospodářských novin se zaměřením na podnikatele) čtenáře. Ten může o globalizaci získat obecnou představu, ale již není zasvěcen do jejích konkrétností.

8. Seznam literatury

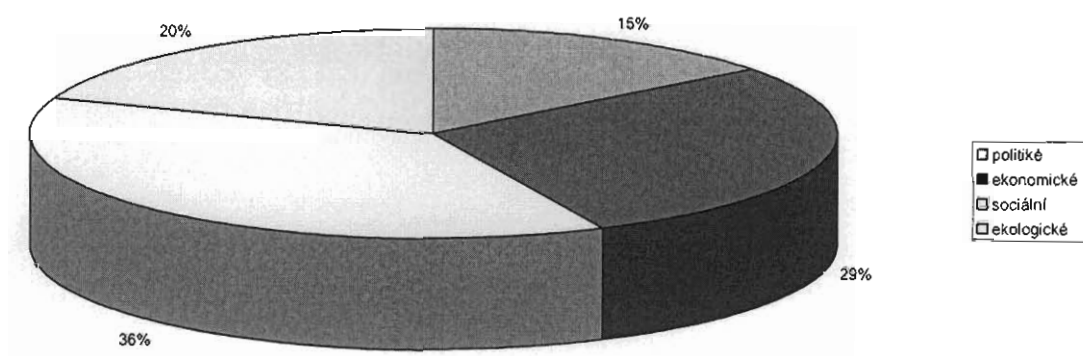
1. Abercrombie, N. *Television and Society*. Cambridge: Polity Press, 1966.
2. Bauman, Z. *Globalizace, důsledky pro člověka*. 1. vyd. Praha: Mladá fronta, 1999.
3. Disman, M. *Jak se vyrábí sociologická znalost*. 1993.
4. Ehl, M. *Globalizace pro a proti*. 1. vyd. Praha: Academia, 2001.
5. Giddens, A. *Sociologie*. 1. vyd.-dotisk Praha: Argo, 1999.
6. Hospodářské noviny: *Deník s důrazem na ekonomiku a politiku v souvislostech*. [online], [cit. neuvedeno]. Dostupné z: <http://economia.ihned.cz/index.php?p=110000>
7. Hudečková, H. Lošťák, M. *Sociologie I. (Úvod do sociologie a sociologie venkova)*. Praha: PEF ČZU, 2000.
8. Lošťák, M.
9. Jeníček, J. *Aktuální otázky světové ekonomiky – Globalizace*. Praha: VŠE v Praze, 2000.
10. Lehmannová, Z. a kolektiv (Chlapcová, I., Suša, O., Stuchlík, J.). *Aktuální otázky globalizace*. Praha: Oeconomica, 2003.
11. Media Projekt: *Media Projekt*. [online], [cit. 2006-09-20]. Dostupné z: <http://www.unievydavatelů.cz.pink.globenet.cz/Upload/413.doc>
12. Mladá fronta DNES: *Mladá fronta DNES*. [online], [cit. 2006-06-21]. Dostupné z: http://cs.wikipedia.org/wiki/Mlad%C3%A1_fronta_Dnes
13. Mlčoch, L. *Zastřená vize ekonomické transformace (Česká ekonomika mezi minulostí a budoucností. Institucionální pohled)*. Praha: Karolinum, 1997.
14. Pehe, J. *Literární noviny (kulturně-politický týdeník)*, roční XVI, 12. prosince 2005.
15. Pick, O. *Globalizace a střední Evropa*. Praha, ÚMV 2000.

16. Riegel a kolektiv (Janoušek, J., Břicháček, M., Straka, J., Šmýdová, J.). *Globalizace a transformace*. 1. vyd. Praha: VIVAS Prepress, 2001.
17. Rolný, I., Lacina L. *Globalizace, etika, ekonomika*. 1.vyd. Boskovice: Albert 2001.
18. Statistické výkazy: *Internet World Stats*. [online], [cit. 2006-09-18]. Dostupné z: <http://www.internetworldstats.com/stats.htm>

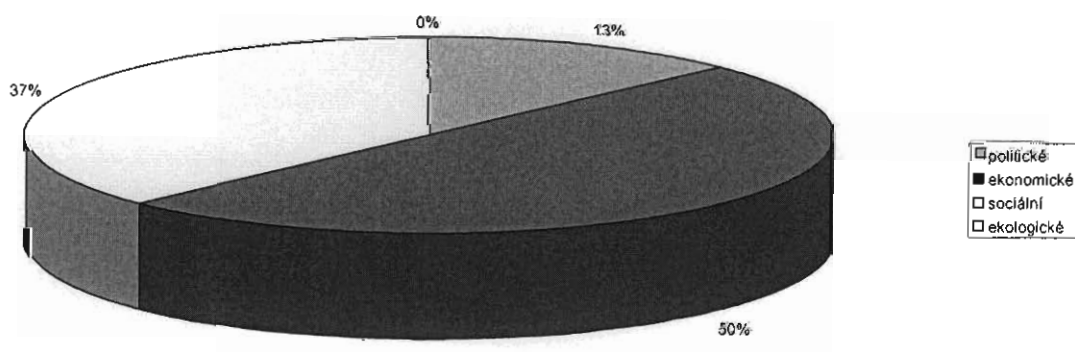
9. Přílohy

Příloha č. 1

Graf č. 1: Grafické vyjádření podílů jednotlivých hledisek na celkovém obsahu

Graf č. 2: Grafické vyjádření podílů jednotlivých hledisek na celkovém obsahu

Příloha č. 2

Tabulka č. 1: Podíl jednotlivých hledisek z celkového rozsahu

Hledisko	Mladá fronta DNES (rozsah článků v %)	Hospodářské noviny (rozsah článků v %)
Politické	14,55	12,70
Ekonomické	28,55	50,15
Sociální	37,40	37,15
Ekologické	19,50	0

Zdroj: Vlastní výpočty a měření